

7559

ప్రశ్నోత్తర కుసుమమంజరి

౪
(ఆంధ్రీకరణము)

శ్రీ

లక్ష్మీశ్రృంగార కుసుమ మంజరీ

ఇది

శ్రీమత్పరమహంస పరిపూర్ణానందనాథుని

సంస్కృతకృతినుండి

సింహుగిరి (నేలూరు) వాస్తవ్యులు

బ్రహ్మశ్రీ దుర్భా సుబ్రహ్మణ్యశర్మగారిచే

దేనిగింపఁబడినది.

చెన్నపట్టణము

1916.

Printed at the Sadananda Nilaya Press, Choolai, Madras--1916.

“శ్రీగురుచరణ స్ఫురణమ్
సంస్కృతి తపభిన్న చంద్రమః కిరణమ్
మదుప ర్యవిరళ కరుణం
విష్ణుత నిజరూప దర్శణం కలయే”

విజ్ఞాపనము

పదియాశేండ్లకు మున్న దీనిఁ దెలిపింపబూని యల్పల్ప మ
య్యదియెన్ వ్రాసితి; ఇంత జ్యోతిషమునం దావెక్క వేదాంతమం
దుదిత ప్రజ్ఞానమైన ప్రబంధ రచనోద్యోగంబుఁ జాలించితిన్;
దుదిసిందించితి నెట్లొ నేటికిది మిత్రుల్ చాలఁ బ్రేరింపఁగాన్. 1

మ॥ పదియాశేండ్లు—నూలు పశ్యములు! భవ్యం బాహుధాత్మకం గం
పవ; యిట్లుండవలెన్ గివిత్వముని నన్వంబోతుండీ మీర; తే
య్యదియెన్ బనియల్పమో ఘనమో భాగ్యాయత్తమాసిద్ధి; య
య్యది మంపిచ్చుగువాని కెట్లగు వడిన్ బ్రారంభ సాక్ష్యముల్? 2

మ॥ అనధానాంత పరిశ్రమంబొదవె బాల్పంబండ; సంజీనసే
ప్రవివాచముల లక్షణజ్ఞతయు నారంగల్గె; వేవేలు ఏ
ద్యవిత్తానములు చెప్పితిన్ హితులకై; యల్పయ్య భాగ్యోదయం
బవురా! యిర్పదియేండు నీలఘుకృతిన్ హాళిన్ దెనింగింపఁగాన్. 3

చ॥ గతిబల సేతుబంధన మింకెన్ పడవెన్ బనియేమి వాని? ధ
గతి తెలిగిట్టి పయ్యె మును; కాఁగలకాల మింకెట్లు లుండునో?
మృతియు మనీషయున్ పలుగుచుండె; నభిప్ప్ర గుప్తబంధని
త్రి, తొనసాగునో? మరుసుగీచియయానో? యెవండొంగెడున్. 4

ఉ॥ కాన, భవిష్యదర్థ విముఖముగు చిత్తముతోడ, నేటికే
 నేనొసరింపఁగల్గిన దిదేపదివేలని యీ ప్రబంధమున్
 బూని మదిప్రదేవునకుఁ బూర్ణునకిచ్చెద సేవ్వు సంగృహీ
 తాన్యత గోపవేషునకు నక్షయక్షీరికి విష్ణుమూర్తికిన్.

చ॥ అడుగుటకన్న మన్న ప్రణయంబొసరన్ గృతియెల్లఁ జూచి యొ
 ప్పెడుమతి ముద్రజార్థమిడఁ బ్రేరితుడయ్యె గుణానురాగమే
 ర్పడఁగ సభిజ్ఞఁ డెస్వెడు దిరమ్ముగ లంకలపల్లి వెంశ్యునిన్
 గడు వినుతింతు నీకృతిముఖమ్మున వేంకట సుబ్బయార్యునిన్.

చ॥ ఘనులకునైన నొక్కయెడఁగల్గుఁ బ్రమాదమటన్న నాచెఱుం
 గున నవిమర్శిణునకుఁ గొంకక కల్గుట చెప్పనేటికిన్
 సునియతి సౌహృదమ్మునన చూచెదరంచు భవత్కరమ్ములం
 గునిచిననాడ నీకృతి; బుధోత్తములార! కృపన్ గ్రహింపరె!.

నెల్లూరు
 15-2-16

సుధీవిధేయుఁడు.
 దుర్భా సుబ్రహ్మణ్యశే

విజ్ఞాపనాకుసుమమ్

సుధాసింధో రంతర్వటవిటపిః పల్లవపుటే
జగత్ప్రదాయాసా లసమనసమీశం సుశయితం
దృగంతే చుంఛంతీం రహసి సుఖయంతీం స్వలలితైః
ఙ్గే సంవిన్దిద్రాం భవహృతి విన్దిద్రాం భగవతీం.

1

శ్లో॥ త్రిధాభిన్నాపూర్వం తదనుశతాపాథ బహుధా
జగత్త్వం క్రీడార్థం జనని! తనమూర్తిః పరిణతా
తథాప్యేకీంతత్త్వం భవదరుణ వాదానుసరతైః
విదుఃపూతా స్త్వస్యేచకేత హృదయాస్తర్కీతిభిదాః.

2

శ్లో॥ పితాసామాతామే తనయ ఇతి బంధుస్సహాధినిః
ప్రియేయంశత్రుచ్ఛే సుహృదితి మనోమాత్రకలనైః
న్యసంచత్పంచాలీ నలనసదృశైః విశ్చితదృశః
పశూన్ జంతున్ కృత్వా భవకృతిహి బధ్నాసివిపథే.

3

శ్లో॥ క్రియాః కుర్వంత్యేకే ఙ్గవతి! సుఖార్థం యతధియః
తథాధ్యాయంజ్యేకే పరమపురుషోత్సంగనిలయే
ఉదాసీనాశ్చాస్యే శ్రుతిచరమ తాత్పర్యకుశలాః
శ్రయంతిత్వద్రూపం పర మనుషమం మంగళమితి.

4

విజ్ఞాపనాకుసుమము

ప్రేమృతి సరస్వదంతరనటాగ పలశపుటమ్మనా జగ
 శ్చైవరచనాదిచే నలసి కన్యబరున్నవిభున్ విలోచనాం
 శముల స్పృశించుచున్ స్వలిలితమ్ముల నెవ్వతె ప్రీతుఁడేయ న
 య్యనులిన యోగనిద్ర, భవహారవినిద్ర, సమాశ్రయించెదన్.

మ॥ త్రివిధంబై, శతరూపమై, వివిధమై, క్రీడాన్ధ ముర్వీస్థలిన్
 భవదీయాకృతి పెక్కుచంపముల నేవ్వంబయ్యె; నట్లైన నిన్
 సువివేకుల్ పరికింతు తత్త్వ మొకఁడంచున్ ద్వత్ప్రసాదాధ్యులై;
 యువివేకుల్ చకితాత్ములై చెడుదు రియ్యర్థంబు శంకించుచున్.

మ॥ సిత్యమాత్రాత్మజ బంధు సోదగ సుహృ ద్వేష్యాదిభానమ్ములు
 ధత్తసంకల్ప సముద్భవమ్ములును మృతాన్తచాలికానన్తన
 ప్రతిమానమ్ములటం చెఱుంగకి పశుప్రాయాత్మమై యున్న లో
 కతతిన్ సంస్కృతి పాశబద్ధమునుగాఁ గావించు సర్వేశ్వరీ!

మ॥ భ్రమచేఁ దత్తదభీష్టముల్ పహయఁ గర్మధ్యాన నైష్కర్మ్య ని
 త్తమున్ గొందఱు సంశ్రయింతురయినన్ దత్త్వైక శాత్పర్య వి
 త్తములత్యుత్తమ మంగిళమ్మని సమన్వితానకీనాకృతి
 క్షములై మింతుసుమీ; పురాణపురుషోత్సంగాగ్ర సంవాసిన్!

శ్లో॥ విధాతా నిర్మాతాజనని! తివసాహోయ్య కలనాత్
విధుర్వా సంధాతా సకలజనతాం క్షేమమస్మకే
కపర్దీసంహర్తా భవతిహా భవత్యాశ్చరణో
నజానేబంతూనాం పరమగతిపం సంకళపదం.

శ్లో॥ హృదిస్తారంస్తారం మనసిజ కలాకారికలితాం
భజేత్త్వాన్యాయో ధీర్మన్మనజఘనభాగాస్య ఘటితాం
అనంగస్తంప్రప్తం హరిమివ సశంకస్సువదనాః
స్తూతాన్మహాప్రస్య ప్రసవముపయంత్యాశు శరణామ్.

శ్లో॥ క కేవితం, వక్త్రే సరసకవితా, నాథానచనా
గృహేనాథ్య, భక్తిస్తవ్యిహృది, గురుస్తవ్యపశలః
సంసన్ధిస్సంగో బహుజనికృతాయా శ్చరణయోః
నరీనాన్యాయస్తే ఘలమితిహిమన్యే సుకృతినాం.

శ్లో॥ శివాకారా నీలోత్పల సదృశదేహ ప్రథమతిః
సురాకాభీతాన్త్రాతుం హరమనసి మోహంబంధయసి
సుధాధారాద్వింశతిహరసి భాషాకృతిగరా
సువర్ణభాదీనానచసి శిశిరాపాంగనికచైః.

శ్లో॥ త్రిలోక్యా మేతస్యా మనతివిపదో విశ్వజనీ
స్వభక్తానిత్యేతి ద్వదతి నిగమానాం సముదయః
అతస్తత్కరుణ్యామృత ఘనరసే చాతకతథః
కదానానైర్ఘృణ్యాశనిభయమిదం నాస్థరమహం.

శ్లో॥ త్వదాలంబం మత్వాహృది సకలకల్యాణనిలయం
మయాగర్వణాహం కథ మరినికారాస్పదమితి
ముహూర్ష్యచైః దృష్టేపరిభవతి దుష్టేరిపుగణే
ప్రదాసీనాత్వంచే దహమినకదర్శః కథయకః.

విజ్ఞాపనాకుసుమము

చ॥ సరసిజగద్భ, శాస్త్రధర, చంద్రకలాభిరూప్, జగత్ప్రియ
భరణవివాశమున్ సలుపు పాండితికి గతమైనయిట్టి నీ
చరణముగమ్ముగాక జలసంతతి కన్యముగొనసే! భా
త్మినిపపి ప్రసర్పకము, గావున నిక వినునింతు భాగ్గీ!.

చ॥ స్తనభూవాన్యభాగ నరసంపద గామకలాకృతిక చిన్.
ర్చిన నినునాత్తి న్నోడు భజించు; స్వరుండుతినిక నిత్యాలలో
చనునిబతిక గనుంగొన సశంకుడవుక వదన్గలెంతు లా
తని శిష్యుగోరి ప్రపదములవ్రాసుదురమ్మ! భాగ్గీ!.

చ॥ కరమువత్తి, మాన్యముచ గవ్రాకివత్తిము, గీముకగుణ
త్తనియగు నుత్తిమాంగిని, యెడకనిను జేరుకొనందలంపు; నా
గునతిసతిమ్ము; తత్త్వినిరతుండు గురుండు; ఘటిల్లుశ్చల్ల భా
స్వర హుజ్జనసాధిత సుచ్చరణార్చనముక ఫలాకృతుల్.

మ॥ నరసిలోత్సాదహవై సురల బ్రోచందొత్తి ముక్కుంటికిక
స్వరవేగమ్ము ఘటించి తాపయిని భాషామూర్తి నాదుక సుధా
స్ఫురణంబుక గడికొత్తిజాలితివి; యిచ్చనోడు స్వర్ణాభవై
నరుసక జల్లనిచూడ్కి నాశ్రితులపై న్నీంచె దిప్తాభముల్.

మ॥ శ్రీశుంభ్రోచ వత్తల్దొలించి త్రిజగత్ శ్రీనాతయంచుక వ్రయా
శతిముల్చాట, భవత్కృపాఘర సేచ్చా చాతకల్ యిద్దివై
స్థితి సేవించితిగఁని యెన్నడును శింతింపక గఱోరని
ప్రతిమందై త్వదీయ నిష్కరుణభాసంజేను, సర్వేశ్వరీ!.

మ॥ అర్చన ప్రాభవహేతు భూతనుగునీ యాంబముక నమ్మ ?
త్రుల హాపార్వలంతి నాదుని యెంగుక వారిపైడాయు నా
వలన నీవు కృపాప్రసూర్తి యిడవేక న్యరుండువై పోనె దా
యలలో? సేవకు నిట్లానర్పచగుండు! భక్తచింతామణి!

శ్లో॥ నిర్దేష్టం రత్నానాం మహితతనయా సాగరపతేః
 పదాన్యానాం మాన్యా త్రిభువనవిభో ర్భాగ్యవాహిషీ
 సవాసాశ్రీనాసే త్వమిలిచ సత్సంస్థాస్థిజహః
 మహామాయాభావో భగవతి! తనాయం న విదితిః.

శ్లో॥ త్వవక్షిప్రక్షేపః క్షణమపిచ యస్మిన్ క్షీణితలే
 తవక్షిప్రత్యక్షాచ్యుత పసమాసాదనపరం
 న జానీతే కించిన్నిజవిధానం పర్యనముదా
 సుహృద్వక్త్రే బంధౌవిస్మజతి గమీహ మహారిహః

ఇతి విజ్ఞాపనాకుసుమమ్.

మ॥ జనకుం డద్భుతరత్నధామఁడనియన్, స్థానంబు శ్రీమందిరం
బనియన్ భర్తజగత్ప్రభుండనియు, నిన్నర్థించినన్ గోర్కు లా
య్యనఁ జేకూరునటంచు నెంచితిని; మాయాఽ భావయుక్తుఁడప్రప
త్తన మొక్కింతె యెఱుంగ నైతిని; మహారాజ్ఞీ శిరోరత్నమా!.

1

చ॥ ధరణి, భవత్కటాక్షులవ చర్చన మిస్వనికిన్ ఊజార్థమేన్
వారకు నతం డరాతిచయ దుర్భరగర్వ భరాపనోదియై
హరిపం బధదృష్టియగు చాత్ర రమాప్రమదమ్మునన్ బథాం
తరము గనుంగొనండు; విహితత్వము బాంధవమున్ నెఱిల్కా నున్.

1

ఇది, విజ్ఞాపనాకుసుమము.

ధ్యాన కు సు మ మ్

కృతామధ్యే, పృథ్వీజఘనభువి, వీనాపంచతలే
నితంబే యా గుర్వీ, చకితచకితా చక్షుషిచ యా
ప్రసన్నాస్యే, వాచిప్రకటిత మనోజ్ఞామృతరసాఽ
లసాయానే సా విర్భవతు మమభేదం శమయితుమ్.

శ్లో॥ ధయంతీ దారిద్ర్యాభిధ విబుధఘర్త శ్రమమథో
నయంత్యంహఃపాంసుం సపది మదయంతీభ్య మధుపాఙ్
దిశంతీసంఘద్రం మధురినినదంతీ మణినిధేః
సుధావీచికాచి త్కనకరుచి రావిర్భవతుః.

శ్లో॥ దరస్తేరావాంగ స్రవదమిత వాత్సల్యసుధయా
ప్రపంచంసించంతీ కరకలిత సీయూషకలగీ
వివస్వద్రక్తిప్రధృత కనకడోలాయిత సరో
రుహరోహ యోషిత్రప్రశమయతుపైన్యం మనసిః.

శ్లో॥ మహాహర్త్యేమేరా సురభిశ మరు తుష్పశయనే
సుధాబిందు స్వంద్యైంపవమణి చతుష్కాంతరగృహే
మృదూత్సంగాసీనా ముదితయతి యా వైణికిరవైః
ప్రియంవంశీలోలం దిశతుకుశలం సా పరతనూః

శ్లో॥ పటీరద్రుం కంచద్వలయితనతీం వ్యాశయవతీం
శ్వసంతీం విశ్లేషానల మసహమానామివముఘః
శనైర్యానే నాంథ ర్నభినవనమార్గాదుపగతాం
సుధాంభోధిం పత్యోసహ విహర మాణామపినుమః

ధ్యాన కుసుమము

ॐ

నలువొనరన్ నితంబ భువనన యానములన్, విలోచనో
క్షుల, నెలగ్నవక్రముల, గుర్వియుఁ బృథ్వీయుఁ బీనయున్ గర
వ్చులసయు భీతయున్ నిరిచితామృతయున్ గృశయున్ బ్రసన్నయై
యలరులతాంగి తాపముల నార్పనిటన్ బొడసూపుఁ గావుతన్! 1

శా॥ శ్రీమద్భృంగము లుల్లసిల్లఁగ, విపశ్చిద్దైన్య ఘృత్రమల్
నామంబేది, సహౌఘ పాంసుపటవీ నాశమ్ముగావింపుచున్
నానుస్వానముతో సునర్జరుచితో భాసిల్లు రత్నాకరో
త్థామేయావృతగీచి యొండు, శుభదంతై మ్రోలఁ జూపట్టుతన్. 2

చ వరవికసత్కటాక్ష నిరతి ప్రసదీప్య హయామృతైక వి
స్ఫురణఁ బ్రసంచమున్ పడపుచున్ గలితామృత కంఠహస్తయై
హరికరమాల్యసంభరితి హరిసరోజ సునర్జ్వలీకా
నిరితినెసంగు దేవతరుణిన్ సిలుగుల్ దొలగింపఁ గొల్చెదన్. 3

చ॥ సురిగిరి హర్ష్యసీను; సుఖజొబ్బిలు చందురురాలి గీములో
సురభిశ్ దివ్యపుష్ప పరిశోభిత శయ్య, మృదూరునానయై
నరమురవీ వినోదియగు ప్రాణవిభున్ స్వవిహించికాస్వర
సుఫరణను ద్రీతుఁజేయు సురిసుందరి మాను శుభమ్మలీవుతన్. 4

శా॥ గంసపుఁజెట్టు చుట్టికొని గాఢవియోగ శిఖిప్రస్తకినాన్
సాంద్రత నూర్చుచున్ గమరపట్టుపరిస్ఫుర దంతరస్థమున్
నంపగతిన్ గ్రమించి ముసహరి సుధాబ్ధి సకంతయై సుకాం
తిం నులకించు చక్రతరుణీహణికిన్ గరముల్ మొగిడ్చెదన్. 5

శ్లో॥ నభో భ్రాజన్తధ్యాం సుతలపదపద్మాం శుచిముఖీం
 సుధారోచిర్భాస్వత్ప్రస్థతనయనాం సుశ్రుతిదిశాం
 హరిప్రాణేశానీ మమల సుమనోధామశిరసం
 విరాజద్వివ్వంగీం గిరి కుచధరాం కామపి నుమః.

శ్లో॥ గురుంశైలాత్తూలం గిరి మపిచ తూలాల్లఘుతరం
 తృణం మేరుం మేరుం తృణమిచసమర్థారచయితం
 నిధిః కల్యాణానాం నిరవధిచిదానందలహరీ
 హరేరంతర్యాహిన్యవతరతు తాపం శమయితం.

శ్లో॥ ధ్యానామికాంచి దవ్యతాంశు సహోదరాస్యాం
 శ్రీదేవితాం శ్రీతమనోరథ హరిజాతాం
 పుల్లారుణాం బురుహ సన్నిభిపాదపల్ల
 వారుణ్య పూరశమితాశ్రిత హృత్తమస్కాం

శ్లో॥ ధ్యానామి కంజశరకారణ కల్పవల్లీం
 కంజాతకోరక సమన్విత కంజపాణీం
 కంజాసనాం కనకకంజ గృహంతరస్థాం
 కంజేక్షణాం ధవళకంజద్యగుత్పలాక్షీం.

శ్లో॥ కాశ్చీరపత్రరచనాంకిత గంధపాళిం
 కస్తూరికాంచదళికాం కుటిలాళికాళిం
 శ్రీకేతకీ కుసుమహాసి దరస్థితాస్యాం
 నాళీకజన్తజననీం నతిభిశ్చితోన్మి.

శ్లో॥ ధ్యానామిభూరిభుజమంజరికా విరాజ
 ద్దోర్వల్లరీం గతిరణన్తణి నూపురాంఘ్రిం
 నాసాంచలోచ్చలిత మౌక్తికరత్నకాంతి
 న్యక్కారినుందహాస నిమ్మకపోలభాగాం.

ధ్యాన కుసుమము

చ॥ గిరికుచమండలే, శుచిముఖి, సునునోభనోత్తమాంగ, సుం
దరగగనావలగ్న; నమృతచ్ఛ పిభాన్వనూననేత్రపు
ష్కర; సుతలాంఘ్రి; సుశ్రుతి దిశ, హరిజీవితనాయిక, విఘ
ర్ధరణచాక, విరాజదమలాంగి నొకర్తు చలంశు నాత్తిలోక.

మ॥ తృణము మేరువు మేరువు, దృఢము నద్రిందూదిగా దూదిలో
నమనయ్యది, కేయు నేర్చెనసి జ్ఞానాచంద్రాన్లస్వరూ
పిణియు, భద్రచయాలనాలయును నొ పీతాంబరాంతర్దరం
గిణి చూపట్టుతనిను మాచకమనః ఖేదంబు బోధించుచు.

మ॥ అమృతాభీష సహోదరాననయు, బ్రేష్మనాతతృటూరణ
క్రమకల్పాగమచల్లియు, వికసనారంభారుణాంభోరుహ
భ్రమకృన్దోహన పాపపల్లవయుగి ప్రవోదితపూరైకసం
శమితిస్వాశ్రితపృత్తమస్మయగుయోగి గొల్తు శ్రీదేవత.

వసంతతిలకః కంజేషు హేతుశ్చ కల్పతిత నలంతు
గంజాతనూత్న కలికాయుత కంజపాణిక
గంజాననక గంజకంజగృహంతరస్థ
గంజేక్షణి ధవళకంజ దృగుత్పలాక్షి.

మ॥ అలకాంచస్సగనాభికా తిలకయు, వ్యాలోలనక్రూరకా
నలియు, శ్రీకరకేతికీ కుసుమ శోభాహసి మందస్థితో
జ్వల దాస్యాజ్జయు, గుంకుమాంకమకిరీ భాస్వత్పాపాలంచల
ఫలియు, బద్ధజుగన్న తిల్లియును నొ తన్వంగికొ మ్రొక్కెద.

మ॥ గతిశింజన్తణి మాపురాంఘ్రియు, మనోజ్ఞాస్వర్ణదోర్దంబరీ
సుతదోర్వల్లియు, నాసికాంచలచల మృక్తాఫలశ్రీ విరా
జితమందస్థితనిమ్మగండయుగయు, క్షేటిభవన్నిర్జరీ
కృతినప్రేమవచస్సుధారనయునొ శ్రీదేవి ధ్యానించెద.

శ్లో॥ భ్యానయామి కామపి సుచక్రవర్తిమత్స్యం
 శ్రేష్ఠపుష్ప సుమమర శరీర స్థం
 మల్ల ప్రభావతితాత్రిత కేశస్థం
 హస్తసలాశ్యరసికా మవరాంగ నాభిః.

12

శ్లో॥ భ్యానయామి మన్తధ ధన్యుర్యాయ చిత్తి
 నల్లవిలాస వితత్తికృతి విశ్వస్థం
 మల్లలతాంతకృత కండుక కేళిలోలం
 నల్లతనూభి రంజంగమ హేమస్థం.

13

శ్లో॥ భ్యానయామి నారసి పురోగి తపస్వినేవ్యాః
 నారాయణం చిత్రపేపత్పిరిహరణం తాం
 చింతామణిం స్తుతపభీష్టప్రదానై
 కాంతామణిం భువనభర్త రహం పురోణం.

14

శ్లో॥ యాముస్థం ప్రశమనం భిక్షునాయా
 స్వంచితయంతి ముఖ్యస్సహసాశ్రయామి
 శ్రీకాళహస్త్యుతానాసిసు వాసిని శ్రీ
 సౌదామినిం స్వదన దివ్యపయస్వినింతామ్.

15

శ్లో॥ భ్యానయామి కామపిఘ్నిం పరిమేశ్వరస్య
 సంకల్పతో నిఖిలదా మఖిలం సిన్ధుప్రేక్ష
 శక్తిత్ర గామపి సభాగ్యజనైకలభ్యం
 లభ్యతరాం విధిశ త్తైపి దుర్వపాక్షైః.

16

శ్లో॥ నిద్రాపక్షేప స్థణం నితరాం నిగూఢాం
 కించిద్భగత్ప్రతిధయా ప్రతిభాసమానాం
 పుర్యాణకస్మిన్ సక్తిత్ర మచారుగాత్రం
 శంకపురస్త్రయ వాహర్మిశమాశ్రయామాః

17

చ. దిరిసెనపూలకుం ద్రవవిధింపఁగఁ జాలు శరీరవల్లితో
సురగని మల్లెపూసరుల శోభిలు నుండెడమట్టతోఁ బురం
దర పురసుందరీ రచిత నాట్యవిశేష సమీహితాత్మయై
హరుసముగొల్పు వేల్పుజవరాలి నొకర్తుక నాశ్రయించెదన్. 12

చ. భువనజగీషుపౌ స్థరుని పుష్పధనుర్వలయంబు మాడ్కిఁగ
నవ నలరించు భ్రూవిలసనమ్ముల విశ్వలతా వెలార్చుచున్
యువతులతోడి కుండ కుసుమోజ్జ్వల కందుక కేళిలోలయై
చవులు కడుంబొనర్చు నొకజంగమ హేమలతా నులించెదన్. 13

ఉ. శ్రీయుతనారదాది ముని బృందశరణ్యయుఁ బుణ్యభక్తసం
స్థాయవిచింతితార్థ దివిష్టణియున్, వికచారుణాబ్జ ప
ర్యాయమనోజ్ఞపాణియుఁ బురాణియునొ జగదీశురాణి, నా
రాయణి లోకశోకపరిహారిణి, మాకుఁ బ్రసన్నయయ్యెడున్. 14

ఉ. ఏరమణిన్ మునుల్ భవములేర్చెడు నున్ననిగాఁ దలంతురో
ధీరనికామనిర్వపణ దివ్యపయస్వినియున్, దట్టిలతా
కార, సువాసిసీకులశిఖాభరణమ్ము, సిరిన్ స్థరింతు శ్రీ
కార సువర్ణపార్వతలకల్పిత మంగళ దీపికాకృతిన్. 15

చ. భువనములన్ సృజింపఁ దలపోయు ననంతునకున్ సమస్తవ
స్తువు లొడఁగూర్చు చెల్లెడల శోభిలుచున్ సుకృతైకలభ్యయై
భవములు నూటికైనను నభాగ్యులకున్ బాడనూపరాక కాం
తివెలయు నొక్కచొక్కపుఖనిన్ వినులెంతు నభీష్టసిద్ధికిన్. 16

మ. కన, నిద్రాపటయుక్తిచే జనులకున్ గన్పట్టఁగా రాక, చ
క్కన నొక్కింత జగత్ప్రతీతిని గనంగానొప్పి, తుర్యస్థతీ
కనదత్యంత మనోహరాంగలతయై కాంతిల్ల నంతఃపురాం
గన నొక్కర్తుక నాశ్రయింతు; మదఘాఘంబెల్ల నింకింపఁగాన్ 17

శ్లో॥ ధ్యానామి కాంచదమరీం కరపల్లవేన
చిన్మద్రితాం చిదచిదేకరస స్వరూపం
పద్మాసనే శ్రీరజనాథ ప్రతిబోధయంతీం
స్థిత్యాత్మ నిద్రిత మనోహర పక్షలాక్షీం. 18

శ్లో॥ ధ్యానామికామపి దృగుత్పల కాంతి పుంజైః
నానామణీం విదధతీం హరిసీలనీలాం
బంధత్రయాభ్యసన కేళివిజృంభమాణ
కుంభస్థనాగ్రయ్యగళీ దళితోరుహారాం. 19

శ్లో॥ నిస్తంద్రమానముని మానస సార సాంత
రీప్త వికస్వర మనోహర నాసనా యా
ప్రాణేశ్వరీ భగవతోనుచరీ పరీప
త్రైవీణాంచకోరనయనాంశరణం వ్రజామి. 20

శ్లో॥ మాయావతో భగవతో జగదూర్ణనాథేః
యాసాక్షిణీ విజయతే త్రిపరా పురాణీ
సర్వేశిత సుకలలోక కుటుంబినీంతాం
ఆద్యాం హృదిప్రియతమా మనుసందధామి. 21

శ్లో॥ ధ్యానామికాంచదపి చిన్మయతత్త్వవల్లీం
వైరాగ్యపల్లవరసజ్ఞ సుధీపికాళీం
ఆనందపుష్పరసలాలస యోగిభృంగాం
మోక్షాభిధానఫల నందితసుజ్ఞకీరాం. 22

శ్లో॥ దోగ్ధస్వహం స్వజడధాతు చికోరకేభ్యో
యాచిత్సుధాం వికచచిన్మయచంద్రరేఖా
ధ్యానామితాం సుమనసామనిశం సమాహై
రాస్మాద్యమానతమమ ప్యతమస్వరూపాం. 23

మ॥ శతపత్రంబుల సంజనాఁగనుల నీషన్దీలనంబొప్ప, సం
శ్రీతపద్మాసనయై కరస్థల లసచ్చిన్నద్రచే, భక్త సం
హతికంహశ్యమనమ్ముగాఁ జదచిదైక్యాకాగ విజ్ఞానముల్
ప్రతిబోధించు సురాంగనాతిలకమోర్తంజేర్తు హృత్పీఠికన్ 18

శా॥ శ్రీసంపూర్ణ దృగుత్పల ప్రబలరోచిపుంజ సంన్యాప్తిచే
నాసామాక్షిక మింద్రసీలమణిగా నల్వాండ, బంధత్రయా
భ్యాసోజ్ఞృంభ దురోరుహగ్రయుగళీ ప్రక్షిప్తహారానియై
యేసీమంత్రినిగాంతి నూపు మది నాయంతిం బ్రతిష్ఠించెదన్. 19

చ॥ ఎవతెయతంద్రమాన మునిహృజ్జలజాంతర వీధికామిశత్
ప్ర విమలవాసనాకృతి, పరాత్పరుఁడుఁ బరమేశుఁడైన కే
శవునకు నేలతాంగి సహచారిణియుఁ హృదయేశియాఁ బయో
ర్లవతనయఁ జకోరనయనఁ శరణించు సమాశ్రయించెదన్. 20

ఉ॥ మాయనుగూడికొన్న పరమాత్మనకుఁ జగదుర్లనాభికిఁ
జాయయు నిర్భరప్రియయు సాక్షిణియుఁ దరళాక్షియేర్త? యా
మ్నాయశిఖావిహార చరణద్వితయఁ, ద్రిపరఁ, బురాణి, నా
రాయణి, నాశ్రయింతు నిఖిలాద్య సమస్త జగత్కుటుంబినిన్. 21

శా॥ వైరాగ్యావ్యయ పల్లవైకరసిక ప్రాక్ష్యైః పైకమ్ము; ని
ష్పారానంద వినూత్నపుష్పరస చంచద్యోగి భృంగంబునై
యాయాధామృత సత్ఫలప్రముదితోద్యద్ధీరకీరాళితో
సౌరా! చిన్నయతత్త్వనల్లి యొకఁ డీశ్యప్తయ్యో మాకియ్యెడన్ 22

చ॥ దియవెలయఁ స్వక్యజడధాతు చకోరములఁ గుటించి య
న్యయముగఁ జిత్సుధఁబిదుకు; నన్వహముఁ సునునఁ ప్రతాన పీ
తయు, సతసుస్వరూపయగు దాని; సచేతన చంద్రరేఖ, నెం
తయు మది సంస్కరింతు శుభదాత్రి; నిరంతర విసుఫటాకృతిన్. 23

శ్లో॥ సంవిన్నయైః ప్రథమతః స్తు సముద్ధరంతీం
సంపన్నయై రపి పునః పరిపాలయంతీం
బ్రహ్మాండకాండ మఖిలం, స్వకటాక్షకాండైః
కాంచిన్నరాశగమనాం మనసా శ్రయామి. 24

శ్లో॥ యా మున్నసీచరమభాగ విరాజమాన
బిందూపరిస్థ పరతత్త్వ మితీరయంతి
శ్రీసుందరీ హృదిహరే సుఖ శాయినీసా
సందర్శనార్థ మిదమిచ్చతు వందనంమే. 25

శ్లో॥ సందర్శయాశు సకలేశ్వరి! సుందరాంగం
మందస్థితం మదన పౌరుష మూలహేతుం
మాంగల్యకంద మరుణం కృపణాన్ పునానం
కారుణ్యత స్రవణతానిధి మంబుజాస్యం. 26

శ్లో॥ మాతా భవత్యనుగతా నియతా మమైకా
హయ్యంగవీన హృదయా ప్యదయా కీమర్థం
పీత స్వదేశశరణస్య కి మస్యజంతోః
దుష్కుర్త ఘర్త నికరేణ భవత్ప్రపాద్భిః. 27

శ్లో॥ దృష్ట్యాప్యకించన మముం పదయోః పతంతం
జ్ఞాత్వాప్యనన్యగ ముదాసిత వత్సనీథమ్
నాథాసతీ నదయ సేయాది తావకోసా
నశ్యే దమాతృశిశువ ద్విలపన్ నృగీటః. 28

శ్లో॥ శ్రాంతాసికిం? స్వపిషికిం? పరచింతితాసి?
ఛన్నాసికిం? కలిషశాద్భవనం జహాసి?
ఉచ్చైస్సవై రసకృదార్త జనేన హూతా
ప్యాకర్ణ్య నాభయహః ప్రదదాసి మాతః. 29

ప॥ తోలుతఁ దమోనిమగ్నమగు తోయజబాండము చిన్నయమ్మలై
వెలయు కటాక్షకాండముల విశ్రుతబుద్ధి సముద్ధరించి యా
వల సరమమ్మలై తగునపాంగ మరీచులఁ బ్రోచునేర్త? య
య్యళికచ; హంసగామిని; మనోబ్జమునఁ విహరించుఁ గావుతఁ. 24

చ॥ వరమును లున్ననీచరమ భాగమునన్ గనుపట్టు బిందువున్
దొరసిన తత్త్వరూపమని తోయ్యలి నెవ్వతె సంస్థరింతురో
హరిహృదయైకశాయిని; రమాంగన; పందనమిద్ది యాత్మసుం
చర శుభరూపదర్శన విధమ్మనకంచుఁ దలంచుఁ గావుతన్. 25

మ॥ కనదంభోజ నిభాస్యమై, యరుణమై, కందర్ప దర్పక ప
ద్మమై, మంగళమూలకందమయి, యర్ధశ్చేరమై, నవ్య యా
పనసంపత్తియు లోకపావన సురూపస్ఫూర్తియున్ మూర్తిఁ గై
కొని నల్లుండు త్వదంగవల్లికను మాతున్ జూపు సర్వేశ్వరీ!. 26

ఈ॥ తల్లివియయ్య నుద్భవతమ్ములనుండి, నవోద్భవమ్ముతో
నుల్లసమాడు హృత్సరణి యొప్పియు, నియ్యోడ నిర్దయాత్మ వా
టెల్ల విచిత్ర; మారయఁ ద్వదేకగతిన్ దగునాదుపాప ఘ
ర్షోల్లసనమ్ము తావక కృపాదధిఁ ద్రావఁగఁబోలు భార్గవీ! 27

చ. అనితరభక్తియుక్తుఁడు, ననన్యగుఁడున్, భవదంప్రీపద్దపూ
జనరతుఁడైన యీజడునిచాయ దయన్ బ్రకటింపవైతివేన్
జననికి దూరమా శిశువుచందమునన్ గరమిన్నకీటకం
బనుపమ దుష్టకష్టముల కాస్పదమై చెడునమ్మ! భార్గవీ! 28

చ॥ వినివిసుగెత్తెనో? మనసు వేటెడనుండెనో? నిద్రయానో? పం
చన యొనరించెదో? కలివశమ్మన నిజ్జగమున్ దృఢించితో
యనుచుఁ దలంతుఁ; గానియెడ నార్తునిచే బలుమారు హఠాతవై
విని యశయప్రదాన మొసవింపమికిన్ గతమేమి? భార్గవీ!. 29

శ్లో॥ చక్రేశతాం సహి వృణోమి ధనేశతాంవా
యాచే నమేరు మమరేశ్వర రాజ్యలక్ష్మీం
దేహ్యంబ! దర్శన మభీష్టపాంగ సంగాత్
కింను ప్రియం తవజనస్య నవేత్సికింవా?

30

శ్లో॥ శ్రీమత్యహో శ్రీతజనం సముపేక్షసేకిం?
భిన్నేషుదేవి! సదయాఃఖలు సత్త్వశీలాః
సత్త్వం త్వదీయమితి సాధుజన ప్రవాదం
పాతుం త్వమిచ్ఛసి నహాతు ముదాద్యమాతః

31

శ్లో॥ త్వదీయం యద్యస్తి ప్రకటితదయం మేరుశిఖరే
భవద్భక్తాఃశ్లోఘు శ్రుటనపటుపాండిత్యఘటితం
హృషీకేశస్యాపి ప్రభవిత వహా మోహమృషిభిః
విభావ్యంరూపం నప్రకటియసి కిం తస్యమపురః.

32

ఇతి ధ్యానకుసుమమ్.

ఉ॥ ఇప్తున మేరువున్; దివిషదీశ్వరు రాజ్యరమావిభూతియున్
దెప్తున; విశ్వధాత్రిధిపతిత్వ సమున్నతియేన్ ధనేశ్వర
త్వమ్మదియేని నిన్నడుగ; దర్శనమిమ్ము; భనత్కటాక్షసం
గమ్మునకన్న త్వజ్జనుని కన్యము కాంత్వము లేదు; భార్గవీ! 30

చ. కొలిచెడి వారిఁ జేవిడువఁగూడునె? సత్త్వగుణప్రపూర్ణులై
యలరెడి వారలెందు విపదన్వితులందుఁ గృపాశువుల్ గదా!
యిలపయి సాత్త్వికప్రకృతి వీవను సాధుజన ప్రవాదమున్
నిలుపుకొనంగఁ గోరిక జనించిన నన్ గృపఁజూడు భార్గవీ! 31

ఉ. ఆశ్రితకిల్బిషేఘు దశనాధికమై, ఋషిభాష్యమై, హృషీ
కేతునికేని మోహమెనయింపుచు, మేరుచుహీధ్రరాట్టిభా
భ్యాశమునందు నీకొకశుభాకృతి యుండుట నిక్కమేని, యే
లా? శరణార్థికఁడైదుట నయ్యది చూపవునేడు భార్గవీ! 32

ఇది ధ్యానకుసుమము.

శ్లో॥ శనైర్భాషాశ్రేణీ మిషమధుర పీయూషప్పషతా
 వళిప్రోద్ధ్యత్పంకేరుహ పరిమళామేదిత దిశా
 కసత్కూజత్కాంచీ కరగత విపంచీరవరసం
 కిరంతీ కీరం ప్రత్యరుణ తను రేషావతరతి.

12

శ్లో॥ విపంచీమేకేనామృతకలశ మన్వేన వికసం
 పరేణాబ్జం క్రీడాశుక మపరహస్తేన ముఖరం
 దధానా దాక్షిణ్యాదృత కృపణభూదేవనికరా
 మరాళీ సంచారా వితరతి పరాం నిర్వృతిమసౌ

13

శ్లో॥ సకోకా కాష్యేషా స్తరజనక శృంగార సరసీ
 తరంగ వ్యాసంగాత్ ఘృభితపులినా హంసగమనా
 చకాస్తీం దూచ్చేదచ్చవిహసిత నీలోత్పలవనీ
 సకీరవ్యాహారా పరిమిళితశైవాలవలయా

14

శ్లో॥ హాసంతీయం రత్నాకర మధనకాలే సుమనసాం
 పరిత్రాణార్థం శ్రీహరికృత జగన్తోహనతమం
 హరంతీ సంతాపం హృదిపరిహరంతి మదగతీః
 క రణూనాం కాచి త్కుసుమిత లతేవాభిసరతి.

15

ఇతి, ఆవిర్భావకుసుమమ్.

చ॥ కరగతే పల్లకీ రవసుఖంబు శుకంబునకింపుఁ బెంపఁగా,
 సురుచిరకాంచికానినదశోభితయై, .వచనాపదేశభా
 స్వర మధురాధరామృతరసమ్మన దిక్కుల నబ్జగంధముల్
 పఱపుచు నీవధూటి కనుపట్టు శుభారుణ గాత్రయష్టియై. 12

మ॥ వికచాబ్జం బొకచే, విపంచియొకచే, బీయూషకుంఠంబు వే
 తొకచే, జిల్కమతొక్కచే దనరఁగా నుర్యేసుపర్వావనా
 ధికదాక్షిణ్య రసమ్మతో; సితపతప్రింగేరు యానమ్మతో
 నకలంకాకృతి యీజగజ్జనని పూర్ణానందమున్ గొల్పెడిన్. 13

మ॥ సరసీజాతుని కేళికాసరసి యీచంద్రాద్ర్య; కాకున్నచో
 హరిణాంకద్యుతి పుల్లనీలకుముదం, బానీలకైవాలమున్,
 వరటాయానము, వీచికాతుభిత దీన్యత్ నైకతస్థానమున్,
 సరథాంగంబు, సకీరవాజ్మికర మీచందంబు కన్నట్టునే? 14

చ॥ వనధిమథించుచో, విబుధవత్సలతన్ హరిగొన్న విశ్వమో
 హన కుహనాకృతిన్ దెగడు నందముతో, గరిణీగణావహే
 లనగమనమ్మతో, మదికలంతఁ దొలంచుచు నీపురంధ్ర పూ
 చిన సునుదీరగే చందమునఁ జేరఁగ వచ్చెడి నదృశ్యముఁగాన్. 15

ఇది, యావిర్భావకుసుమము.

వ ర నా కు సు మ మ్

నకల్పంతేహంసాః పదగతి పరిజ్ఞానవిషయే
ముఖశ్రీలేశజ్ఞా నచ కమలజన్త ప్రభృతయః
నవేత్తిత్వన్నధ్యం హరిరపి సుధాద్ధి ప్రియసుతే!
మనస్తౌత్సుభ్యాత్తం మమనయతి వాచంస్తుతిపథం

1

శ్లో॥ త్వదీయం సౌందర్యం మదనజననీ నామవిదితం
ప్రసిద్ధం చౌదార్యం సురభిసురశ్రీ సహభువా
మహత్త్వం వాత్సల్యం భువనజననీ నామకథితే
తథాప్యం బ! శ్లాఘా సుతనచన సాఫల్య సరణిః.

2

శ్లో॥ సురాణాం స్వారాజ్యం కవిజనవచోరాజ్యమభయం
ప్రభూణాం సామ్రాజ్యం ప్రసవధనుషః ప్రాజ్యవిజయం
క్షణాద్యన్మానేఽసౌనశిననయన శ్లాఘ్యమహిమా
కటాక్షః కల్యాణం వితరతుజగన్తాత రమితం.

3

శ్లో॥ సరోజం సంఘల్లం ననకునలయే గంధఫలికా
ప్రనాశౌకుందాలీ సురుచిరమఘాకన్రుకలికే
అలిచ్ఛన్నోగుచ్ఛ పురుషకుసుమం పుష్పిదనుష
శ్శిరీషశ్రీశ్చామస్తవపురిదం పుష్పితవసం.

4

శ్లో॥ కచేచేత్ కాటిల్యం కవితలక వర్ణ్యంకమలగే
కుచేచేత్ కాతీన్యం మధుమధన భాన్యం భవతిహి
తయోర్యంనా కంవాయదివహసి భానం స్వహృదయే
గతిః కావాన్తాకం తివచరణమూలం శ్రీతనతాం

5

వ ర నా కు సు మ ము

పదగతి గోచరింపదు లవమ్మును హంసలకున్; ముఖైకసం
పదకమలోద్భవ ప్రభృతి భావము దాఁటెడు; దుర్లభంబు మ
ధ్యదళఁగనుంగొనన్ హరికినైన; నినున్ నుతియింపనేర్తునే?
మది యయినన్ రసజ్ఞ నుతిమార్గముఁ జేర బలాత్కరించెడున్. 1

చ. విరివిలుకాని తల్లివను పేరనె చక్కఁదనంబు వ్యక్తమా;
సురభిసురాగమమ్ములకు సోదరివంటనె వ్యక్తమిఁగియున్,
గరుణయు సుప్రసిద్ధము జగత్త్రయ మాత్రభిధానయుక్తి; యీ
శ్వరి! యిటులౌట నీస్తనము భక్తనచస్సఫలత్వ వాంఛమై. 2

ఆ. ప్రాజ్యజయమ్ము మన్దశరమ్ములకున్, గవికోటికిన్ వచో
రాజ్యము, స్వర్గరాజ్యము సురప్రకరమ్మున, కద్వితీయసా
మ్రాజ్యము తేండ్లకున్, దృఢతరమ్ముగ నెయ్యవిగూర్చు నబ్జదృక్
పూజ్యమహత్త్వముల్ మనుచుముజ్జగముల్ త్వదపాంగ పాతముల్. 3

ఉ॥ మొల్లలు నల్లకల్వలును బొన్నయు సంపెఁగయున్ శిరీషమున్
పల్లవముల్ మధుకముకుళమ్ములు తేఁటులతోడి నల్లరుల్
పుల్లసరోరుహమ్మును నపూర్వగుణాఘ్ర ములివ్వహో! భవత్
సల్లిలితాంగవల్లికను జాటుమనోజుని పువ్వుతోఁటగాన్. 4

తే॥ కురుల కాటిల్యమేని విజ్ఞాలకు మెప్పు
చనులఁ గాతిన్యమేని కేశవునికింపు
గాక త్వత్సాంత మేతదాక్రాంతమైన
దేవి! మముబోంట్ల కిఁకవేలు దిక్కుగలదె? 5

శ్లో॥ అరణ్యానీవాసాత్ క్వచిదపి నసంస్కార విరహాత్
 తథానీచావాసా దుపమితిసహా శ్వామరవరాః
 కవీనాందారిద్ర్యం కథనుపిహరేత్త్విత్కచభరః
 తులాయానోహర్యం స్వసదృశ పదార్థాఘటనతః

6

శ్లో॥ తమోహ్యోద్యం తప్త్యాకలితతపనీమంత దశయోః
 పదంచక్రేహంసద్వయ చకితమాసాదితగుహం
 ఇతి ప్రోచుఃక్వేదం ప్రకృతి జడదమత్యంత మలినం
 కచానాంక్వశ్రేణిః జనని! సుమనో గమ్యసరణిః.

7

శ్లో॥ తమోహపి ద్రవ్యంఘటవదితినైల్యా దనుమితౌ
 నవాఽలోకేదృశ్యం సతికిమితి తర్కంసముదితం
 సహర్షాసంహర్తుం ద్యుతిజితశరశ్చంద్రవదనే!
 తమస్త్వమంధత్సేకచభరమిషేణాశుశిరసి.

8

శ్లో॥ ఇదంమన్యే హైమంకచభర తమిప్రేణ విజితం
 శిశోస్సాంధ్యస్యేం దోర్వపురితిశిరః కైతకదళం
 కచామోదస్వాదిభ్రమరశిశులీలాం భజతితే
 నిటాలేకస్తూరీలిలక కళికేయం సుఘటితా.

9

శ్లో॥ ప్రసన్నశ్రీసాత్రం విజితశతపత్రం సుకవిభిః
 కృతస్తోత్రం మిత్రం శ్రీతజనతమోగ్లాన్యపగమే
 తవస్తేరం వక్త్రం హరిరచిత లీలామకరికా
 వపుః పత్రం జైత్రం కుసుమధనురస్త్రం విజయతే.

10

శ్లో॥ హరేర్లీలాదర్శం కుమతిజనదుర్దర్శమనిశం
 విమర్శస్థైః దృశ్యం విమలదరహాస్యం కమలగే
 నిజభ్రూసంజ్ఞాభి ర్నియమిత సమస్తత్రిధువనం
 శ్రుతినామాస్థానం తవముఖమఘం నఃకుపయ్యతు.

11

చ॥ అడవుల గ్రుస్సి, సంస్కరణ మన్నదిలే, కతిసీచసంగతిఁ
బొడవలు చామరమ్ము లేటుపోలు భవ త్కిబరీభగమ్ముతోఁ
బడఁతిరా! త్వత్కచాభమగు వస్తువులేమిఁ గవుల్ దరిద్రులె
య్యెడ నుపమార్గితఁ, ధవసన్ముద్ధి భవత్కృప నాఘ్యలయ్యునుఁ. 6

మ. తిమిరద్వంద్యము సాంసయుగ్గకృతభీతిఁ బా గుహంజేరి సం
యమనిష్ఠంగని నీదుసేస కిరుచాయఁ నిల్చెఁ గేశాపడే
శముచే సం ప్రదివట్టికల్లుఁ సుమనస్సంప్రాప్త్యహా నీదు శీ
ర్షము కెట్లుందు నశనశీమనతమో వ్రాతమ్ము సర్వేశ్వరీ! 7

ఉ. ఎందును నీలతానుమితిమిద్ది ఘటంబటులొక్కి ద్రవ్యమం
చుం దుడిఁదేజముఁ బొరయువోఁ జూడకట్టుగానఁ గాదటం
చుం; దులకించువాదములఁజోవఁగ నెంచిగదా? వహింపె దా
' నేయందుని మీఁదఁ జీఁకలుట నెయ్యెడలఁ గబరీమిషంబునఁ 8

మ॥ కి న, నీశీర్షమునందుఁ బెందులుము జీఁకట్లోర్చి బంధింప ని
ల్చిన సాంధ్యేంద్రవసోతమట్లు కి నక శ్రీకేతికీపత్రహః
దవరున్ గస్తురిమొగ్గబొ ట్టలిక గంధస్వాది రోలంబ డిం
భ నిసూధిన్ భవదీయఫలమున, సర్వజ్ఞాఘ్యమై భార్గవీ! 9

చ॥ జితశతపత్రమై, సుకవి నేవిలేమై, స్థితకిందళీ సమ
న్వితమయి, భక్తజాడ్యవృత్తి కేళలమై, జలజాతనేత్ర చి
త్రితమకరీకలాపమయి శ్రీకరమై యతి సుప్రసన్నమై
యతనుని మోహవాస్త్రమనె నెంబ! త్విదాస్య ముపాస్యమయ్యెదున్. 10

చ॥ హరికి విలాసదర్పణ, మనాఘ్యలకున్ గనరాని నీమ, ధీ
వరులకు దృశ్యమెయ్యెడలఁ, బ్రానుడికొటికి నాటపట్టు, వి
సుస్థిరదర్శనీతయము, భ్రాచలనైక కృతప్రిలోకసం
భరణము త్వన్మఖాంబుము మాదురితమ్ము లడంచుఁగావుతన్ 11

శ్లో॥ సుఖరస్తుక్తాసారం శ్రీతమసుమహారం శిరసి స
 ద్వచక్రీమాధుర్యామృత రసవిధానం స్థితధనం
 బుధానందాధానం తవవదన మంబ! ద్యుతిఘనం
 హారేర్భావాలానం స్మరరతివిమానం విజయతే. 12

శ్లో॥ యదాకించిత్కించి ద్వదనరుచిలేశాన్ హరతితే
 సతోజానాం బృందం మిహీరకరమార్గా త్తదనుతాన్
 తదాతాటంకాత్తాఽ ర్పయతి ఖలురాజా ప్రతిహరన్
 స్థితానాం సన్తాగ్నే చరితమితిరాజ్ఞాం ప్రకటయన్. 13

శ్లో॥ ప్రసిద్ధం ఖల్వబ్రహ్మయమిద ముదన్యత్ప్రియసుతే!
 తవోగ్రస్తప్రస్తాంశుకమితి కనిష్ఠం భువి దివి
 సురకేష్ఠశ్రేష్ఠ ప్రభృతిభి రహస్యం సృతతమః
 త్వదాస్యం త్వోకాస్యం కథముపమితి శ్రీవిధమిదం, 14

శ్లో॥ సుధాధామాత్మానం తవసురభివక్తేణ శుచినా
 సమీకర్తుం స్వప్తీన్ మృగమదవిలేపం విరచయన్
 కళంకీసంజాతః; ఖలుబర జడాత్తా కృతిమతాం
 సుదృఢీకృతాస్సధర్మ్యా కలః మపచారాయ మహాతే. 15

శ్లో॥ స్మరప్రేయశ్చాన్యాయా ఆపి విమల లీలాముకురయోః
 ద్వయాయామః కేచి త్స్మరరథరథాంగద్వయమితి
 తయోర్వక్త్రీ క్రీడామకరశిశుయగ్గం లిపిమయం
 రహస్యోధద్వంద్వం సుతమ! తవ గండపథల యుగం. 16

శ్లో॥ శుకీనాంవైఖర్యశ్చ తి మధురిమా భ్యాసరసికాః
 శ్రయంతోనైరర్థ్యా చ్ఛిశువయసి లీనా వచసి తే
 తతోముక్తాభ్యాతిః ద్విజకరక బీజావలిరభూత్
 ప్రవాళ శ్రీచ్ఛన్నం స్ఫురదధరబింబం తదుదయే. 17

మ॥ కృతహర్షము బుధాశిక్ , మృదువచస్త్రిమాధురీధుర్య, మ
ప్రతిమావద్యుతితోచిరుద్గమము; శిర్షభ్రాజి పుష్పప్రగ
న్విత; మబ్జాక్ష హృదేక మోహనము; దేవీ! త్వష్టభాంభోజ మా
రతికందర్పలదౌ విమానమనగా రాజిల్లు నత్యంతమున్. 12

మ॥ ఇనకిరణైక మార్గమున నెయ్యెడఁ దిమ్ములు నీ ముఖంపు ని
గ్గు నపహరించుఁగొంత, మణికుండల రూపకుండయ్యెడఁ బం
బున ద్విజరాజాదానిఁగొని మున్నెటులట్టిడు, సత్పథైక న
త్రి నృపచరిత్రమిట్లని ధరిత్రికి బోధనసేయునో యనన్. 13

శే॥ పానరుఁగా కబ్జయుగళము భువిని దివిని
నది తమోగ్రస్తము కనిష్ఠ మంబుజాక్షి!
వానితో నెట్లు లపమింపవచ్చు మాకు
హృతతమము త్వదాస్య మాశ్రేడితము. 14

మ॥ సురభిశమై శుచిత్రమున శోభిలు నీవదనముతో సుధా
కరుఁడు సదృక్ష్వమున్ బొగయుకాంక్ష మృగీమద చర్చితాంగుఁడై
యరయఁగఁగోకియయ్యెను; జడాత్మకులయ్యె సుదృక్సదృక్ష్వ సా
దరమతులైనవారి చరితములకున్ ఘమిట్టిదేకదా. 15

మ॥ రతికందర్పల కేళిదర్పణములో, ప్రత్యగ్రతిన్యైందనా
దృఢతచక్రములూ, యంచుఁ గొందఱు దలంతురీకపోలములన్
బ్రతిబోధించెడువైన వారలర హఃప్రాసాదయుగ్మముగా
సతి! క్రీడామకరీ శిశుద్వయము విస్పష్టముగా నచ్చొటన్. 16

మ॥ పలుకుందియ్యెఁ దనంబు నేర్చికొనఁగా వాంఛన్ శుకీవైఖరుల్
లలిసీవాక్కుల లీనమయ్యె నఁట బాల్యంబందు, దానన్ భయం
బాలయన్ దాడిమవీజపజ్జి నిభమా యుష్మద్రదశ్రేణి ము
క్తలసూపూనెఁ; బ్రవాళకాంతి నడరెన్ గామ్రాన్తభింబంబుగిన్. 17

శ్లో విభాతి త్వద్వీటి ముఖకమలపేటీ పరిమళా

ప్రసరపత్నాఽపరి క్రముక మధుగంధాంచితమదా

లవంగైఃమోదా జడిమదశశోద్యోగ నిపుణా

సముక్తాచూర్ణసా సురవినుత సౌరభ్యమహిమా.

18

శ్లో॥ హరి ర్భా షాస్వాద్యప్రజయవతి మాన్యాధరిసుధో

ల్లసద్వంశీకాన శ్చరతి, భువి వీటి జయతుసా

ఽవోస్థాకన్ధూర్భాస్థితలవసుధా లేకశిశిరాఽ

ధరశ్రీసంపద్కాంతః ధృశమధురశోకా తనముఖే.

19

శ్లో॥ అహోమాతర్దాత ర్మమితర. వీటిరసలనం

వదంత్యేవం బ్రహ్మస్థరహరిముఖా స్త్యతవిసరే

యమాస్వాద్య స్వప్నై ప్యతి వ్యధరసారస్వతరసా

కవేర్వాణీ వత్తుం ప్రభవతికథం త్నన్ధురతాం.

20

శ్లో॥ విధాతా. కష్టాఽద్రిశమితిహాదిద్రవజసా

వపుఃకృత్వా కృత్శ్చం న్యధితువదంతిచ్చదతి

సుధాలేకం నోచే ద్దధుశిమాసమృద్ధిః కథమహో

భ్రమంత్య స్థిక్. కేచిత్ స్థితమితిహేమాంశుశ్చవిరిచి

21

శ్లో॥ కపింద్రేరాకాస్యాం తవ జనని! షాస్థాంతరిపతేః

ధనుర్దండం చతడిం మృదుకుసుమ కాంధై ర్విజయదం

వద త్యిగ్రాహించిస్ఫుటరుచిరముక్తా భుజతథా

స్మరత్ప్రేక్షాకాం త్తిలకుసుమబుద్ధిః ప్రభవతి.

22

శ్లో॥ మణి ర్భాసాపంక్త్య శ్చరవిరహపాండు స్త్వదధరం

ముచుర్భాతాయాతై రనుసరతి గంతుం రదమణిః

యునక్త్యాభే ర్దీవాదరదదరహస స్సపది తం

విశుద్ధ కృష్ణాశాం నచిరయతి ఖేదం శమయితుం.

23

ఉ॥ ముత్తెపుసున్నమున్ గ్రముకముల్ మృదునాగలతా. పలాశముల్ ..
మెత్తని కప్పురంపుఁబొడి మేలు లవంగము లేలున్ సుసం
పత్తిఁ జెలంగఁ, ద్వద్వదనపద్మసుగంధసమేతమై, శుభా
రుత్తత నొప్పు నీదువిడియమ్ము జగజ్జడిమంబుఁ జోపుతన్. 18

చ॥ నెరవునఁజక్రి యేదిగొని వ్రేతలకున్ మురుపైన వేణునా
నరుచిఁజెలంగెనో, స్థితసుధారుచిర వృధర ప్రసక్తిచే
నరుణము మాధురీగుణపహమ్మును గన్తురిచేఁ గవోష్ణమై
పరఁగెడు నీవిడమ్ము రసవత్కృతి నైపుణి మాకుఁ గూర్చుతన్. 19

ఉ॥ అనిసరీతి స్వప్నమదియైనను బాలుఁ గపీంద్రవాణి యె
ద్దాన మధానమానమగు; దర్పక ధాతృ పురందరాదు లె
ద్దానికినై పెనంగెదరు తల్లిరో! యిచ్చది నాకునాకటం
చానన పీఠికారస మనంతఃఫలమ్ము త్వదీయ మోముతన్. 20

చ॥ నలినభివుండు రక్తసశినంపు రసమ్ము నిశారజమ్ముతోఁ
గలిపియుసర్పి నీతనువు కమ్మని మోవితుదిక్ సుధాలవం
దెలమి ఘటించెఁ; గానియెడ నెట్లుట శోణిమపర్యదుక్ గపి
కులది హిమాంశుకాంతి యనుచుక్ స్థితమంచు భ్రమింతుభ్రాగ్గపి! 21

శ్లో॥ కొనఁదొలంకాడు ముత్తెమ్ము జనని! నీదు
నాసికను బెల్లు స్థరుని బాణాసనముగ
నైన నది యరత్న ప్రేక్షు లైనవారి
కొనరఁ దిలపుష్పమన్న యూహనుఘటించు. 22

ఉ॥ ప్రమదరో! విప్రయోగభరపాండువు తావకనాసికాగ్రవం
శ్యమణి, గమాగమమ్ములను సారకు దంతమణిప్రయుక్తఁ జే
యుమని త్వదోష్ఠముక్ దరియుచుండఁ దృటిక్ దరహాస మాయభీ
ప్తి మొసరిచెడ విశుద్ధులు వెసక్ విమలాత్మలకోర్కిఁ దీర్పరే? 23

శ్లో॥ నటన్నాసాపార్శ్వే మణిమయ శలాకాగ్రఘటితం
 సుస్ఫుటం సత్యే ముక్తాఫల మిద మన్మథ్యం తవరమే
 హరిం మత్స్యకారం ఘటయితుమట౯ మారశబరః
 కణాగ్రం కింధత్తే మతి మితి విధితేమమపునః.

24

శ్లో॥ శుక స్వర్ణాకార హ్నవనశిలస౯ కంధః కిల
 స్వనాభ్యానీ కంఠాభరణగత వైమూర్యమణిషు
 దివాక్షాభ్రాంత్యా చకితచకిత స్పన్నతిరః
 ప్రవేష్టుం నాసాచకచిలముఖం పశ్యతి కిము.

25

శ్లో॥ అనాకీలః కచ్చి న్మనిషితి రుక్మకృతిగః
 కిమస్తం నానాయామణి మధునించ కలయ౯
 వినించం భక్తిం కిముతగరిభక్తిం ఫలమితి
 ప్రసంగ౯ సందేహాకులితమ్బుడయా ప్ర ద్రుచిగుణా౯.

26

శ్లో॥ శ్రుతిం యాతామతః కువలయవళం హర్తుమచిరాత్
 భవద్వృష్టిః పశ్యాత్ శ్రుతిఘటితవర్ణక్షతితితి
 విధితే సాహార్దం సదయచకితా తేన భువనే
 ప్యసూయు ధ్రిత్రంస్యాత్ శ్రుతిశిఖరమార్గం శ్రితవతాం.

27

శ్లో॥ రవే రంశుస్పర్శాన్మలినమపి చేందీవరయుగం
 పరిష్టానిం యాయా దితి సకృపయాచాత్మపవనం
 త్వయానీతం నోచే త్రిమిసహచరత్వం కిముద్భవో
 స్వభావ స్వభ్యస్తోఽనుపతతి జన్మాంతరమపి.

28

శ్లో॥ సదా శ్రీసాన్నిధ్యం సమభిలష నిందీవరవరం
 తపస్య ద్దం గాయాస్తటభువి జలాధారమచిరాత్
 కరాభ్యా ముద్భృత్య శ్రవసివహసి స్వేక్షణసమం
 నను శ్రీసంస్థానే యదిహి సదయాకిం నదిశసి.

29

తే. మణిశలాకాగ్ర ఘటితమై మహిళ! పీడు

నాసకొననొప్పు ముత్తైప్పు నలినబాణ

శబరుఁ డలమత్స్యమూర్తిఁ గేశవునిఁబట్ట

నుంచినకణాగ్రమట్లుగా నూహ్యమయ్యె.

24

చ॥ గళమధురస్వనాభ్యసన కాతుకియై యటఁగంతహారసం

కలితవిహారజ ద్యుతులఁగాంచి బిడాలద్యగీహఁజేసి బె

గ్గిలి తలవంచి పంశసుషిఁగేరెడు సీనునునాస దూరఁ జూ

పులునిగిడించుకీరమనఁ బుత్తడి చిల్కత్వదీయ మొప్పెడున్.

25

చ॥ ఇదిఘల మిద్దిబీజ మిటనెయ్యది నేఁజవిగొంటకర్హ మొ

ప్పిదముగనంచు నీయధరబింబము ముంగరముత్తైమున్బదిం

బదిఁగనుఁగొంచు సంశయనిమగ్నత నున్న శుకంబుపోలెఁ జూ

డ్పిఁదనుపు జాతరూపమయ కీరము సీదగునాసచెంగటన్.

26

చ. శతదళమున్ హరింప శ్రుతిచక్కిటికిఁజని యట్లానర్చుచో

శ్రుతిగతనర్ణ విప్లవము చొప్పడునంచుఁ దదంబుజంబుతో

హితత వహించె నీదు కనుదృష్టి దయాచకిత స్వభావమై

శ్రుతిశిఖరాధ్వగాముల కనూయువులున్ జెలులొదురే కదా!

27

చ॥ వెలుఁగులఁతేనికాఁక దురపిల్లెడు కల్వలజంటనొండు స

ర్దిలిఁ గనుదోయిగాఁగ నొనరించితివార! కృపార్తదృష్టిచేన్.

నెలఁతరా! యత్తోగల్ విడువనేరవు నేటికిఁ దొంటిపుట్టువం

దలవడి వెంటనచ్చిన మహాగుణమున్ దిమిసాహచర్యమున్.

28

కా॥ శ్రీసాన్నిధ్యసదాప్తికై సురనదీసీమన్ జలఁధారిమై

దోసంబేదఁ దపంబుసల్పుతోగఁ దోడ్తోడన్ శ్రవోభూషగా

వాసిందాల్చితివార! నీకరుణకున్ బాత్రంబులొవారికిన్

శ్రీసంస్థానసుఖంబు చెల్వలరుబల్ చిత్రంబె? సర్వేశ్వరీ.

29

శ్లో॥ కుముద్వత్కాః పుష్పం కునలయసమాక్రాంతి కుతుకిం
 ఛేవత్యా స్సంపశ్యన్నయనతిమిరాజం శ్రుతిలసత్
 ముఖే దూర్వాంకూరం వహతి రిపుభావో బలవతా
 సదాలంబే సత్య పృథహా! పరితాపం జనయతి. 30

శ్లో॥ సకృ త్రేదృక్పాతో జనని! యదికన్తిన్నిపిభవేత్
 తదానీమేవాన్తి కునలయ సమాక్రాంతి కుశలే
 సతీత్యం సంజహం కిమితి కలకాంభోధితవయే!
 కివీనాం త్వన్నేత్రం కునలయమతాక్రామతిసవా 31

శ్లో॥ యదారాధ్యశ్రీమాన్ హరిపదమనన్యాశ్రితతయా
 ముఖచ్ఛాయామిచ్ఛన్ ఉడుపతి రయాస్తీర్తరశతాం
 తదా ముక్తాకారా భవదురసి తారాస్సతరళాః
 పతీనాంసాన్నిధ్యం నజహతిహి సాధ్యైః క్షణమపి. 32

శ్లో॥ రితేర్భర్త్యః శ్రీ డాకుసుమ వనవాటి తవతమా
 రిరంనూ తన్నధ్యే కృతపటకుటీరా నివసతః
 ఉపాంతే ముక్తాభిర్విరచిత గుళుచ్ఛం కుచవిభం
 ఘటియుగం హైమం శిఖరఘటితం తౌకథయతి. 33

శ్లో॥ సమత్వం నాంఛంతీ మిథకలధరాట్కుంభయుగళీం
 ప్తనన్ద్యంద్యే నాంభః పతిలలితకన్యే! మదవతీం
 సృణిమ్యాతాం దృష్ట్యైసుతను! తననేత్రాకృతిధరా
 చకోరీ త్వద్భాతు ద్విరచయతి పాదానుసరణం. 34

శ్లో॥ నవీనాభ్యాంత్వా నలినముకుళాభ్యాం తవకుచా
 వికాసాళంకాత్ శృణిశకల మాదాయుదనః
 స్థితంచక్రే చక్రస్తని! తదుపరిష్టే త్వద్యహో
 ర్యుగం సాక్ష్యేతస్మిన్ కునలయకృతం శ్రీనిబిడితం. 35

మ॥ శ్రవణోత్తంస కుముద్వృత్తిసుఖము యుష్మన్నేత్రవైసారీణ
ప్రవరుక్ జారుతరద్యుతిక్ కువలయాక్రాంతిం బ్రవర్జింబా
నివిలోకించి వహించెనోటం గనవుక్; బృద్ధిక్ మహాదైవరమెం
తవిశేషాశ్రయమున్నవారికిని సంతాపంబుఁ జేయుంజుమీ. 30

శ్లో॥ నీదుకడకింటిచూపు చెందినయతండె
కువలయాక్రాంతి కుశలుండై భువిఁజరింపఁ
గన్నుఁగవనీది కువలయాక్రాంతి కుశల
మవునా? కాదా? యనెడు శంకయర్హ మగునె?. 31

మ॥ అలి నీయాస్యపుఁజాయకై హరిపదాలంబంబు గావించి చు
క్కల తేఁడెపు కృతార్థుండై తరళతక్ గన్పట్టునో నీయుర
ఫ్ఫనిలి; ముక్తకృతులౌచుఁ జుక్కలపుడే తత్సన్నిధిఁజేరు; నా
గుల వీడ్పాటున కోర్వలేరుగద సాధ్వర్ జన్మజన్మములన్. 32

మ॥ రతికంచరుల కేళిపుష్పవి నీరమ్యాంగ కి; ముందు ము
ద్రతివారల్ విహరింపఁగాఁ బటకుటీరముల్ వినిర్మించినా
రతిచిత్రముగఁ; గాకయున్న బయినేలా నిల్పి వత్సోరుహ
ద్వితీయావ్యాజసువర్ణకుంభములు ముత్తెంపున్ సరుల్ గ్రాలఁగాన్. 33

శ్లో॥ సమదకరికుంభముల్ భవత్ స్తనసమత్వ
మాసచేసి స్పృణిన్యూత మ్మగుటఁ గాంచి
తావకవిలోచనాకృతిధర చకోరి
యనుసరించుఁ దృద్భా తృపాదాంతిక్ము. 34

మ॥ లలితములైన పద్మముకుళములఁ దృత్కు చముల్ ఘటించి పూ
విలుతుఁడుచేసి నీస్తీతము వెన్నెటఁ దద్ధసనైకశంకచే
నలికులవేణి! దానికిని సాక్ష్యముచెప్పు మనోహరము లు
త్పలకృతముల్ ప్రభానిబిడితములు నీనిదుసోఁగ నేత్రముల్. 35

శ్లో॥ మృణాళే త్వద్బాహూ కరయుగమిదం శోకనదయో
 ర్యుగం శోచేదేవం కిమితి నివసే త్కిరవిహగః
 సుధాపూర్ణస్థానీం వహసి వద త సై శుక వయే
 సుధామ సైదాతుం కవిజనని! యద్వాఙ్శుకవయే?.

36

శ్లో॥ త్వయక్తే స్వస్త్వా తదను తవవేణ్యా వదనతో
 హరిర్యాతో భీత స్తరుగిరిధరావ్యోమబిలగః
 తిథాప్యేకో మధ్యః సుతను! సుకపీనాం హరిపవ
 స్సనిలింధితే యత్త త్ప్రతిపదమిదం విప్రయవదం.

37

శ్లో॥ యా స్వస్త్రిమాళిం కుసుమశరరాజధ్వజయితి
 ప్రశంసం త్యేవంచ త్క్రిమితి నివసే చంకశఙ్గీ
 హసిక్వామాం మన్యే త్రితాపేషదత్వా చహమిమాం
 శోభంత్యైరాహం శోభాపివత్తుం ప్రచరేతిం.

38

శ్లో॥ ఆసాంత్యా చింతస్సురికరి కరస్సక్తియుగః
 సులాయామారోధం సురసరితి పీతామృతయురః
 స్వరం స్వక్కాతియ్యం విధిక్యతమహో! హండురవపు
 ర్భవోతం ఘాత్కావైస్సహ నిజమదేనాకునభసి.

39

శ్లో॥ చిరంసిరాహోరా హరియువతి! హంసౌ తవపవం
 శ్రయంతౌ స్వర్ధున్యాం కలితశుచిభావౌ ప్రతిభవం
 గతౌ ఐర్జ్యోత్కర్షం పదయుగజుషౌ హంసకమిమత్
 గతిం కాంనోనూతే స్వపదపరిచర్యా భువిసతాం.

40

శ్లో॥ నమద్దివ్యైశీదృ క్కుటిలకబరీ స్రస్త్త కుసుమ
 ప్రవచ్ఛిధుస్వాది భ్రమరతతి శోలాహలవహః
 భునోత్వక్షేమం న స్తవచరణ మంజీరకమణి
 స్వనానాం సంవోహః పరికలిత మాంగల్యనివహః.

41

లే॥ బాహులు చిసమ్ము; లెఱ్ఱకల్వలు కరములు

నీకుఁగాకున్న నిటఁ జిల్గనిల్వనేల?

తాల్తుఁగేలసుధాస్థాళి; తదమృతమ్ము

నా శుకవికిత్తో? యిత్తో యి య్యాశుకవికి.

36.

చ॥ కరము త్వదుక్తికిన్ జడకుఁ గొనుకు మోమునకున్ విభీతుఁడై

తరు ధరణీ ధరాభ్రబిల తత్పరతక్ పారిడాఁగనేగెనా

నిరవగు విప్లయమ్ము వెలయింపదె? నీదగు కానుమాత్ర సుం

దరి! కవికొటికిన్ పారిపదస్సృతి నిష్పటికిన్ ఘటించునాన్.

37

చ॥ స్తరవిజయభృజమ్ముగఁ బ్రశంస యొనర్తురు నీదు రోమరా

జి, రసికు, లద్దియట్లయినఁ జిహ్వాము మాత్యములేకయుండునే?

తరుణి! విసిలమై పలిపదమ్ముననున్నిని దాని మన్నతిన్

దరశమణిన్ సుగంఠువని దగ్గఱు రాహువుగాఁ దలంచెదన్.

38.

చ॥ అమృతపు టోగిరంపుఁగరిహస్యము నీతోడపోల్కికై ప్రయ

త్నముపడి జాహ్నువీసలీలధారల లోపనఁ గొన్నదై నిస

ర్గము నియతమ్మునైన జారత్వ మవార్జ్యమ కాస్తరించి దై

న్యముమెయివెల్లనై విడిచె నచ్చలమున్—జలమున్ నభిస్థలిన్.

39.

శా॥ నిర్ణిక్తస్థితి స్వర్ణదిక్పదవు గా నీచేతతోఁ ద్వత్పదో

దీర్ఘప్రేమను హంసమున్ దపమునార్తిక్ సల్పిక్రొంబుట్టుకన్

పరోత్కర్షణముగాంచి హంసకములై భాసిల్లె నీయంఘ్రులన్

పల్లింపంగ భవత్పదాక్రితుల కబ్రంబొక్కొత్తాచ్యుక్తస్థితున్.

40.

చ॥ విసత వియచ్చరీ చికురవేశ గళత్కుసుమాశ్లే సుని

త్తనుమకరంపి బిందు సముదాయ విలోల మదద్విఠ్ఠ ని

స్వన ముఖరీకృతమ్ములు శుభప్రదముల్ నిరసించుఁగాత క్ర

న్న న భవదంఘ్రిహంసక ఝణంఝణనిక్వణముల్ విపదశల్.

41.

పూ జు కు సు మ మ్

మో॥ మేళామందా, తవచరణ భక్తిర్నమరసః
తతస్సిక్త్వో వైఖానశి ఘుస్పణచేహంశ్చ నవతీం
సుమత్యాలేఖిన్యా హృదయకమలే విస్తృతదళే
లిఖిత్వా ధ్యాయేయం శమలలితలేఖాకృతిమతీం. 1

శ్లో॥ పదేలగ్నంపాద్యం కరకిసలయేర్ఘ్యం మమమనో
ముఖే తే పానీయం శిరసి తవ పంచామృతమయం
కంకాకాటీ పాటీరమపి కుచయుక్తే త్వదురసి
స్ఫురన్తక్తాసారం పరిచరతి భూషాపరికరైః. 2

శ్లో॥ మహారాజ్ఞ! శ్రీమన్మణి నికర నిర్యతః ఘృణిగణ
ప్రసారప్రధ్వస్తాఖిలభువనసంస్థాంధతమసం
స్వయంభుప్రశ్నృప్తం ప్రణత జన సంప్రార్థితఫల
ప్రదే! గృహ్నిష్ఠేష్వత చ్ఛిగిసిఘటితం రత్నమకుటం. 3

శ్లో॥ సకన్తూరీ లాతా జ్వలనశిఖి సింహారరజసి
సితాభ్ర శ్రీగంధాంజనకరకికా దర్శరచనీ
సతాంబూరీపాత్రీ సిచయ మణి కూర్వాసవసనైః
సహాయం శ్రీగృహాయా న్నణితిలకపేటీ తవముదే. 4

శ్లో॥ ముఖంమా ఘృత్కాఘృత్ ర్నయనయుగమిందీవరదక్షిః
అతన్యాభ్రాభాగం నిటలమపి సంఘల్లకమలైః
సువర్ణైః త్వన్నాసాం దశనవసనం కింశుకసుమైః
కపోలామాధూక శ్చుతిదిశమపి శ్రీతరుదళైః. 5

పూజాకు సుమము

మ॥ మనుషాత్మజుల్పిలు సమంచిత భక్తిమరందమందుఁ గ
ల్పనలను గక్త రేణుఫలమును ముంచి, మనీషయ్ సుఖే
లనపుఁ గలముతో, స్ఫుటదళమ్మగు మత్ హృదయాబ్జమందు నీ
తనులలితస్వరూపము విదగ్ధత వ్రాసి భజింతు భాగవీ.

1

మ॥ పడయుగమునఁ బాద్యమై, శిరమునకొ బంచామృతాకారమై
హృదిముక్తావళియై, కటికొవసనమై, శ్రీగంధమైచంద్రవత్
వదనాంభోజమునకొ గర్భద్యయమునకొ బాసీయామై యర్చ్యమై
యిది మచ్చిత్తమభీష్టముల్ సలుపునీకన్నేని చందములకొ.

2

తే॥ మణినికరనిర్మలదమలాంకు గణనిరస్త
భువన సంస్థాంధతెనున మృత్యుర్వతరము
బ్రహ్మనిర్మిత మీదన్య రభేమకుబ
మంబ! నీకు శిరశ్శాఖ్య మగునుగాత.

3

మ॥ ఘనసా రాంజన నిధిసాబ రజనీ కస్తూరికా రక్తచం
దనమందార సమేతముకొ, గరకికాదర్శకతాంమూలభా
జనసంపన్నము, రత్నకంచుక సువస్త్రశ్రేణితోనిచ్చెదకొ
జననీ! యీతిలకంపుఁబేటి భవదిష్టసూక్ష్మకొఁ గావుతకొ.

4

నీ॥ విదనమ్ము మొల్లల; బెదవి కింకుకముల, నిలలమ్ముసంపుల్ల నీరజముల
జెవులు శ్రీదళముల; శిరమొచ్చికటిపూల; బాణలు పన్నీటిప్రసవములను
జనులుపూఁగుత్తుల; సంపెంగలనునాస, గండమ్ములు మధూకకళికములను
బొక్కిలి పున్నాగముల, గనుల్ కల్గల, నూరులుసప్తచ్చదోడ్బవముల 5

5

శ్లో॥ శిరస్తేతాపింతైః సుతను! సుమగుచ్చైః కుచయుగం
సమయాత్థైర్నాభిం స్థలవలిన బృందైః తవకరాన్
పడేరక్తాశోకై ర్విమమదశశై రురుయుగళం
శీర్షే స్సర్వాంగం చిరమపచినోమ్యంబ! సవృక్షైః. 6

శ్లో॥ దుఃఖోఽనుద్రుమబీజభీమలినతాం ధూపం గృహజాంబికే!
తేజ స్వీకురుతైజసం మమమనో నైవేద్యహరిగీకురు
ఆనందాద్ధి భవస్య చిన్తయతనో రిందోః కలామంపలీం
త్రైగుణ్యం వదనాంబుజే తవశివే! తాంబూలమంగీకురు. 7

శ్లో॥ ఇహదర్శ్యే ప్రీతే మాఖమభిమాఖీకర్తు ముచితం
విధు చ్ఛత్రాకార శృణుతిచ భవద్వక్తచకితః
కృతం చిత్రేనాపిక్రితపరిసరం చామరయుగం
విహస్తం ధవ్విల్లా ధృతమపి కరేన్ద్రతి ముహూః. 8

శ్లో॥ నిమేషాదున్మల ద్రుచిరబహువేషం, విదుషి! హ
స్తనీషాశైవాషీం లసదభిరయాం లాస్యకుశలాం
రసాలంకారాద్యై స్సహృదయ సమాహ్లాదరపరాం
చదాగ్రే నిత్యంతీం స్పృహయ తవవీక్షామృతరసైః. 9

శ్లో॥ అమంచేటివర్గం సుతను! సుమనస్సగ్ధవిధిం
గృహాణ త్రైలోక్యభ్రమణనిపుణం కీంద్రియగణం
కుంభీసేవాసాధుం జడమపిచ కర్తేంద్రియగణం
త్యదాజ్ఞాకాశిత్యే కృతికుశల మంగీకురు రమే. 10

శ్లో॥ అసామాన్యే బ్రాహ్మజనిత మిద మిత్థుః పృథవిమితం
సుఖాఖ్యాన్తూరీయం మధురమధుహింతాలజ మితం
మనోనోచే దత్రా మృతభరిత భృంగారుకలరీ
పురామోహిన్యాః కరకమభిగాఽస్తే కలయతాం. 11

తే॥ పాదయుగ్మముఁ బాటల పంజాళములఁ
దివిరి సకలాంగకమ్ములు దిరిశనములఁ
బరమ సాదృశ్యధర్మపావనములగుట
సావధానిమ్ముగా సమర్చనమొనర్తు.

6

మ॥ ఘనదుఃఖద్రుమ బీజ ధీమలినతఁ గైకొమ్ము ఘాపమ్ముగాఁ;
గనుదీపమ్ముగ నువ్వనఃకళిక; నానందాబ్ధి సంజాతచి
త్తనుశీతాంశు కళిల్ నివేదనముగాఁ దర్కింపు; త్రైగుణ్యముఁ
గొనుతాంబూలముగాఁగఁ ద్వస్థుఖమునఁ గూర్చి; ద్రిలోకేశ్వరీ. 7

చ॥ కరుణాను ద్వస్థుఖం బభిముఖంబొనరింపుము నానబూనునీ
వరముకురమ్మునఁ; గుముదబాంధవుఁడుఁ భవదాస్యభీతుఁడై
పరిసరమందు ఛత్రమన వ్రాలె; నికఁగ గబరీభయమ్మునఁ
గరగృతమయ్యఁ జామరయ్యగమ్ము మనః కృతమల్లలాడెడుఁ.

8

చ॥ ప్రతినిమిషోన్మిషత్ బహుళభాసురవేషయః, లాస్యవైఖరీ
చతురయః, మంగళాభినయశాలినియఁ, రసభూషణాదినం
దితబుధయఁ, భవత్పగసదేశమునఁ నటియించుదాని మ
స్తలియనునాటకతైఁ గరుణాఁ నిలకింపఁ గద్దప్ప భాగవతీ. 9

మ॥ సుమనస్సర్గవిభూతియఁ ద్రిభువనాస్తోక ప్రచారప్రభా
వము శోభిల్లెడు నాదుభేంద్రియములఁ భావింపుచేటివితా
నిముగా, సాధుసమర్పణమ్మును ద్వదాజ్ఞాకార్యముల్ దీర్ప సు
త్తమముంజేసి జడమ్ము దీనిఁగొను మత్కర్తేంద్రియ వ్రాతముఁ. 10

మ॥ ఇదిద్రాక్షాజనితమ్ము; మాధ్వయిది; యాహింతాలజంబిది; యి
య్యదిఖడ్గారజ; మిద్దియిత్తురస; మేదైనం గ్రహింపంగనౌ
మదికొక్కండు రుచింపదేనిఁ గొను ప్రేమఁ మున్నుశ్రీమోహినీ
ముదితాహస్తగమై తనన్బిన సుధాపూర్ణక భృంగారువుఁ.

11

శ్లో॥ రత్నాకరప్రియసుతే! బహుశ్చ సంలి
 వాహస్తు తత్త దుచితావనః గృహీతాః
 హంసః ప్రసన్న నిశీవన భేలనోత్కః
 కృత్యా మనోపి వశగః ప్రసభం జవేన. 12

శ్లో॥ అస్తే సుధాభిభవనాన్ని రాజహోవ్యాం
 యస్సంచరత్ స్వదనపద్మని లీలయైసం
 వస్తుం త్వదీయసవిధే బహుభోచితత్వాత్
 దత్తంవిహర్ష మురరీకురు లోకమాత్మ. 13

శ్లో॥ స్వయంశ్రీదేవీ త్వం పతిరభిలభర్తా జనయితా
 నిధానం రత్నానాం భగవతీ! కిమర్ప్యం ప్రణిధి
 మనస్తే మన్యేహం హృతమివ విలోలాక్షి! హరిణా
 మదీయం విన్యస్తం హృదయమిదమంగీకురుతతః. 14

శ్లో॥ నజానేవేదాంతా న్నచేనగమ తద్రాత్రాణి పరమే
 నకావ్యానాం నవ్యా నిభృతరసభవ్యాశ్చ భణితీః
 మయావాచాలత్వం కృతమితీ యదేత త్తావివే
 ప్రసాదీభూతాయా విదనగతపీట్యాః పరిమళః. 15

శ్లో॥ అసౌబాలః కశ్చి న్నమచంద్రం సంవేశితశిరా
 మయై వాయం దీప స్సతత మవనీయోస్తి తనయాః
 నవిస్తర్తవ్యోసా వితి సదయభావ స్తవహృది.
 ప్రసన్నేకర్తవ్యః ప్రతిపద మపీయం మమహృతిః. 16

శా॥ ఆయావేశలఁ దత్తదర్శమయి సంఖ్యాతీత వాహుమృలఁ
 నీయాలోహణచెల్లె ము; న్నయినవానిఁ మెచ్చకిప్పట్టునఁ
 సాఫల్యతృప్తవనీవిహార కలసేచ్చఁ హృద్యశీకారరం
 హోయోగాప్తి సుధాసముద్రభవనముఁ వీడియాత్రీయసం. 12

శా॥ స్త్రోత్రయంబందు స్వరాజధాని నతిమాత్రశ్రీవిడంబింప లీ
 లాయనమైనరించు హంసమును హేలఁ సేసమర్పించెదఁ
 భూయస్సర్వదశాదిశావిహరణ ప్రాధి ప్రియం భావుకం
 వీయర్వము పరిగ్రహింపఁదగుఁ దల్లి! రాజరాజేశ్వరీ. 13

ఉ॥ పుట్టినయిల్లు రత్నములప్రోక; విభుండు జగత్తయైక స
 మ్రా; ట్రికఁదానొలక్తియె; సమర్పణమెయ్యది సేయవాఁడనో
 యట్టిటునీమనము హృతమైనటులున్నది శౌరిచేత నీ
 పట్టునఁ, గాన మద్భుదయపద్మమునిత్తు నిజే గ్రహింపుమా. 14

శా॥ శ్రుత్యంతములు వేదశాస్త్రములు సంశోధింప; మాద్యద్రస
 ప్రత్యగ్రములు నవ్యకావ్యములు నారఁజూడ; వాచాలతా
 కృత్యంబియ్యది; సైపఁగావలయుఁదల్లి! త్వత్ప్రసాదాకృతి
 స్తుత్యర్హానిన వీటి గంధ లవ మిస్తోత్రము సర్వేశ్వరీ. 15

మ॥ చరణానమ్రశిరస్కుఁడిజడుఁ డవిష్టర్తవృత్త డశ్రాంతసం
 భరణీయుండని నెప్పుదిఁ సదయభావమ్మాని నన్నోమఁగాఁ
 గరముల్ మోడ్చి కరమువేఁడెదను శోకముల్ నివారించి మేల్
 దరముఁ జేయుమిదే ముదీప్సితముతల్లి! భక్తచింతాపణి. 16

స్తుతిస్సద్భిస్సేయం భువి భవతు మాన్యా భగవతీ
 పదాంభోజప్రోద్భవృద్ధురసయు రాంతర్వహతయా
 ఘటీ మృతాన్నకారా జతరవిలుతన్నిర్జ్వరధునీ
 సతాంమూర్ఖాఽరాధ్యా భవతు భవతాపప్రశమనీ.

17

శ్లో॥ శ్రీదేవతాస్తుతిమిమాం శ్రీతభక్తిభావా
 గాయంతి యేప్రతిపదార్థరసజ్ఞశీలాః
 వీందంతిహి ప్రతిపదం పరదేవతాయాః
 సందర్శనం సకలపుణ్యనిదర్శనంతే.

18

శ్లో॥ కశ్చిచ్ఛయ హంసః
 పరమః 'పరిపూర్ణ' 'నాథ' పక్షయగః

జయతి నిరాలంబమార్గసంచారి.

19

ఇతి శ్రీలక్ష్మీశృంగారకుసుమమంజరీస్తుతిః.

ఎందును క్లాఘ్యమాతఁగృతి యియ్యది శ్రీచరణారవింద ని
ఘ్రింద మరందధారగల దౌటను; యుక్తమ యివ్విధంబు; పా
రందర నిమ్నగాంబు జలరమ్మగు మృత్తియపాత్రయుఁ సుధీ
బృందశిరస్సమై వెలయదే? భవతాపహృతి ప్రవీణమై.

17

తే॥ ప్రతిపదార్థ రసజ్ఞశీలతయు భక్తి
దనర నెవ్వార లీస్తోత్రమునుబరింతు
చేకులు సతమ్మువారికి లోకమాతృ
దర్శనమ్ము పుణ్యైక నిదర్శనమ్ము.

18

క॥ 'పరిపూర్ణ' 'నాథ' పక్షము
పరమము 'నానంద' మధ్య వర్తనమునునై
ధరనొక చిన్తయహంసము
నిరాశ్రయపథప్రచారనిష్ఠ వెలయుఁ

ఇది, శ్రీలక్ష్మీశృంగారకుసుమమంజరీస్తుతి

మ॥ ఇది దుర్భాస్వయరత్న; వేంకటాచార్యేష్ పాత్ర; కామాంబికా
 హృదయేష్ సాంబబుధేంద్రపుత్ర; కవితాశ్రీపాత్ర; కాండిన్య గో
 త్ర; దితామిత్రసుధవిధేయమత; సుబ్రహ్మణ్యనామాన్యదు
 త్త్యదితం బాంధ్రవనోరమాస్తసము చేయుకొ విద్వదాహ్లాదముకొ. 20

